

// REFERAT

Møte i brukerutvalget i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging

Møtedato: 23.05.23

Deltakere: Kristian Lian (SAFO), Heidi Sørli-Rogne (FFO), Jan Joakimsen (FFO), Andreas Henden (FFO), Lise Connely (FFO), Stian Innerdal (FFO), Beate Lilleberg og Kristin M. Bye (NAV)

Forfall: Håvard Ravn Ottesen (SAFO), Marianne Kufaa Sæterhaug (Unge funksjonshemmede) og Liv W. Johansen (NAV)

Referent: Kristin M. Bye

Sak 1: **Praksis for fordeling av rammebevilgning på AKT 26**

Det er to dagsaktuelle saker om AKT 26, en om avslag for aktivitetshjelpemiddelet stå-/gåstativ på TV2 <https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/vi-blir-holdt-for-narr/15633742/> og en omtalt sak i Adresseavisen (sak 1, vedlegg 1). De to aktuelle sakene er ikke unike, men er offentlig omtale av vanskelig tema.

Det synes å være samsvar mellom brukerorganisasjonenes og NAV Hjelpemidler og tilrettelegging og ønske om å flytte fra ramme til overslagsbevilgning.

Gitt fortsatt rammebevilgning på AKT 26, synes den praksis med fordeling uprioritert å være uhensiktsmessig. SAFO etterspør om NAV vil komme med forslag til prioritering utover datostempling på søknad og (u)lik praksis ved de ulike hjelpemiddelsentralene.

NAV informerer om at det er krevende å håndtere denne rammestyrt ordningen som går tom for midler så tidlig på året. Forskriftene inneholder heller ikke noe om hvordan prioritere sakene, og hjelpemiddelsentralene har derfor ikke andre muligheter enn å prioritere på dato. Hjelpemiddelområdet kan derimot lage en søknadsliste for hele landet og prioritere å fordele på dato for hele landet. Kanskje det kan sikre en mer rettferdig ordning, men dette ønsker vi å ha bedre tid til å diskutere med brukerutvalget.

Brukerorganisasjonene tenker det er fint om vi bruker neste brukerutvalgsmøte til å diskutere muligheter for å sørge for en mer rettferdig behandling av søknader. De opplever forbedringspotensialer i håndtering av søknader på landsbasis da de opplever lokale ulikheter, utfordringer knyttet til dispensasjonssøknader og veiledning knyttet til hva som skrives i søknader.

NAV setter opp denne saken til neste brukerutvalgsmøte.

// REFERAT

Sak 2: **Vara som fast deltaker i brukerutvalgsmøtene**

FFO/Norges døveforbund (NDF) ønsker at vara skal være en fast deltaker i brukerutvalgsmøtene fremover. Saken ble også løftet i brukerutvalgsmøte 14.2.23 (sak 1)

NAV mener det er mange gode grunner til at vara inviteres inn i møtene og ønsker vara velkommen. Det må være opp til brukerorganisasjonene å avgjøre om når de deltar. NAV sier det er behov for en forutsigbarhet i møtedeltakelsen i forkant av møte for å planlegge størrelse på møterom, bestilling av lunsj, tilrettelegging osv. Det bes derfor om at alle inkl. vara, i god tid før møte, gir beskjed til NAV om de blir med fysisk på møte eller ikke.

NAV har også undersøkt saken med sentralt brukerutvalg (SBU) i NAV. Vara i SBU deltar bare når medlem ikke kan. Når det er helt nye varamedlemmer så deltar de gjerne på ett møte eller to – som observatører. I arbeidsmøtene til SBU, inviteres derimot alle vara til å delta på lik linje med medlemmene.

Brukerutvalget konkluderer med at det er mange gode grunner til at vara skal være fast medlem. Det besluttes at vara blir fast deltaker på brukerutvalgsmøtene i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging fra neste møte.

Sak 3: **Ekstra sett med hjelpemidler**

FFO/NDF etterspør om hvilke rettigheter døve og hørselshemmede har til å søke om ekstra sett med hjelpemidler til bruk et annet sted enn primærboligen. Det er et stort behov for studenter med hørselshindringer å ha hjelpemidler tilgjengelig i egen studentbolig. Det samme gjelder for barn som har to hjem å forholde seg til, eller som er mye hos besteforeldre. Mange har også en fritidsbolig de bruker ofte.

NAV sier at hovedregelen er at det gis tilrettelegging av primærboligen, altså brukers eget hjem. Det finnes imidlertid situasjoner der flere boliger kan tilrettelegges, for eksempel:

- Tilrettelegging av studentbolig nevnes ikke spesielt i lov og forskrift. **P**raksis er imidlertid at det gis utlån av ekstra sett hjelpemidler til bruk i studentboligen, dersom de hjelpemidlene man trenger ikke kan fraktes mellom studentboligen og familiehemmet.
- Barn som har foreldre som ikke bor sammen kan få utlånt hjelpemidler i begge foreldrenes hjem, hvis det er nødvendig.
- **P**ersoner som flytter fra barndomshjemmet, kan få beholde fastmonterte hjelpemidler i dette hjemmet dersom det er nødvendig for at vedkommende skal pleies eller være mest mulig selvstendig ved besøk.

// REFERAT

- Man kan få transportable hjelpemidler som man kan ta med seg ved besøk hos familie og venner. Det finnes også en mulighet for at hjelpemiddelsentralene kan gi midlertidig utlån av et hjelpemiddel hvis det ikke er mulig å ta det med seg når man reiser på besøk.
- Det kan som hovedregel ikke gis hjelpemidler i fritidsbolig, men kan gjøres unntak dersom fritidsboligen er et alternativt hjem. Her skal det ses på om oppholdene har en viss kontinuitet, og om de er spesielt viktige i vedkommende sitt dagligliv. Det er imidlertid presisert at bruken av fritidsbolig som alternativt hjem må være nødvendig av andre årsaker enn kun fritids- og rekreasjonsformål.

Ved behov for tilrettelegging i flere boliger bør innbyggerne ta kontakt med den lokale hjelpemiddelsentralen for å få veiledning i den konkrete saken.

Brugerorganisasjonene fremhever at enkelte hjelpemidler ikke kan flyttes, og er særlig bekymret for varslingshjelpemidler for brann til hørselshemmede. Hørselshemmedes landsforening (HLF) har fått tilbakemelding om at behandling av disse sakene løses forskjellig rundt om i landet. De presiserer at det er veldig uheldig. De etterspør også om det tas hensyn til mengden hjelpemidler en person har da det er flere med mange hjelpemidler som må fraktes fra ett sted til et annet. Dette oppleves som veldig tungvint og etterspør om det vil være en grunn til å få ekstra sett med hjelpemidler.

NAV tilstreber lik behandling og at innbyggere skal få tjenester og hjelpemidler de har behov for. NAV vil ta opp disse innspillene til vedtaksfaglig nettverk.

Sak 4: Hjelpemiddelformidling og innovasjon

FFO/NDF ønsker å løfte fokus på at innovasjon av hjelpemidler må være i tråd med utvikling generelt.

NAV informerer om at Kontor for brukeranskaffelser (KBA) forvalter NAVs avtaler på hjelpemiddelområdet.

NAV har etatsdekkende rammeavtaler på ca. 34 ulike produktområder innenfor hjelpemiddelområdet. Det inngås rammeavtaler med én eller flere leverandører innenfor hvert produktområde. Inngåtte avtaler erstattes av nye ca. hvert fjerde år. Ved gjennomføring av etatsdekkende anskaffelser av tekniske hjelpemidler blir det oppnevnt et anskaffelsesteam bestående av deltakere fra NAV hjelpemiddelsentraler som skal sikre kompetanse innenfor det aktuelle produktområdet. De har lang erfaring med å formidle og tilpasse produkttypene som inngår i anskaffelsen, brukerkompetansen er godt ivaretatt. Leverandørene svarer på konkurransegrunnlaget, og ved behov inviteres leverandørene til å presentere tilbudte produkter.

NAV gjennomfører det vi kaller innovative anskaffelser. Det betyr at NAV har tett dialog med markedet underveis i prosessen bl.a. for å legge til rette for nye produkter og innovasjon. I starten av et anbud, inviteres leverandørmarkedet inn til dialog. Her

// REFERAT

har de muligheten til å presentere nye produkter og innovative løsninger de mener bør inkluderes i anskaffelsen. Underveis har også leverandørene mulighet til å gi innspill på anbudskravene.

En offentlig anskaffelse er likevel først og fremst et middel for å overholde lov om offentlig anskaffelser og sørge for at NAV ikke gjør ulovlige direkteanskaffelser over grenseverdien. Det betyr at man først og fremst tar hensyn til historiske innkjøpstall når man beslutter hvilke typer produkter man inkluderer i rammeavtalene med NAV.

Det presiseres at NAV kjøper inn og låner ut langt flere produkter enn det som er på rammeavtale. Så lenge produktet er spesielt utviklet for mennesker med funksjonsnedsettelse, kan det dekkes som et hjelpemiddel gjennom NAV. Det må innfri kravene om at det er nødvendig og hensiktsmessig og være den enkleste, rimeligste løsningen som dekker brukers behov.

Brukerorganisasjonene erfarer at brukermedvirkning ikke fungerer etter hensikten og at det er muligheter for forbedringer på dette området. Samtidig ser de at eldre lovverk er begrensende. De mener at anbudsprosessene setter en stopper for innovasjon av hjelpemidler og at det var mer innovasjon på hjelpemiddelområdet for 10-15 år siden med større handlingsrom på å prøve seg frem. De etterspør om enkelte aktører blir utenfor i anbudsprosessene og om dette er til hinder for innovasjon. De etterspør om det finnes midler for firma som ønsker å satse på innovasjon.

Det ønskes mer innsikt og informasjon i anbudsprosesser i NAV. Da spesielt berøre hvordan brukerinvolvering håndteres og ha dialog rundt anbudsprosessen og innovasjon. NAV inviterer KBA inn i et brukerutvalgsmøte.

Sak 5: Hørselshjelpemidler i bolig og tid fra søknad til utlevering

FFO/NDF får tilbakemelding fra sine medlemmer om at tiden fra søknad til utlevering og montering av hørselshjelpemidler varierer hvor du bor i landet. NDF mener det må bli likere praksis i hele landet og at hjelpemiddelprosessen må gå raskere – fra søknad til utlevering og montering.

NAV tilstreber at alle innbyggere skal få tjenestene og hjelpemidlene de har behov for, uavhengig av hvor man bor i landet. Dette er et mål som NAV kontinuerlig jobber mot. Samtidig omfatter hjelpemiddelformidling generelt mange variabler å ta hensyn til fra søknaden blir behandlet til hjelpemidlet er utlevert og montert. Enkelte variabler kan NAV påvirke direkte, og andre har vi ikke kontroll på, f.eks. hvordan kommunene håndterer dette. I forlengelsen av at vi er et ressurs- og kompetansesenter har vi ulike kompetanse og opplæringstilbud rettet mot kommunen og samarbeidspartnere. kunnskapsbanken.net er en nettportal om hjelpemidler og tilrettelegging som brukes til dette. NAV er jevnlig i dialog med kommune, fylke og andre samarbeidspartnere om hva som bør gjøres for å bedre tjenestetilbudet til innbyggerne.

Samtidig er hver sak ulik og krever ulik tilnærming og fagkompetanse. Personlige forutsetninger og funksjonshindringer er forskjellig, livet personer lever er ulike med

// REFERAT

tanke på hvilket livsstadie de er i, om tilpasningen skal gjennomføres i hjem, på arbeid, fritid og skole/utdanning. Noen bor i by og andre lengre unna som kan føre til forskjeller i f.eks. leveringstider. Samarbeidspartnere til hjelpemiddelsentralene er ulike og fungerer ulikt, kommunene har forskjellige størrelser og tilknyttet kompetanse blir derfor også forskjellig gjeldende hørselsområdet. Det er derfor mange hensyn å ta i hjelpemiddelformidlingen.

NAV Hjelpemiddelsentral ønsker tilbakemeldinger hvis det er situasjoner hvor ting ikke fungerer. Hjelpemiddelsentralene i fylket vil gjerne bli direkte kontaktet hvis innbyggere ønsker å ta opp saker. Det er også mulig å løfte saker til brukerutvalget lokalt på aktuelle hjelpemiddelsentral.

Brukerorganisasjonene gir tilbakemelding om at varslingshjelpemidler er sårbart når det gjelder samhandling mellom hjelpemiddelsentralene og kommunene, da spesielt hvem som er ansvarlige for utlevering av hjelpemidlene. Videre etterspørres leverandørenes rolle i dette. Brukerorganisasjonene opplever at det er for mange ledd i hjelpemiddelforvaltningen, spesielt med tanke på reparasjon av hjelpemidler. Det kreves teknisk kompetanse for å reparere et hjelpemiddel og etterspør om man kan forvente at dette kan løses av kommunale teknikere? Brukerorganisasjonene mener at hjelpemiddelsentralen bør ha det endelige ansvaret for at hjelpemidlene blir levert ut og montert hvis det er lang ventetid i kommunen. Videre oppleves det vanskelig å finne informasjon når det skal spilles inn saker til lokalt brukerutvalg på den enkelte hjelpemiddelsentral.

NAV informerer om at det er igangsatt et strategiarbeid rundt levering og lagring av hjelpemidler. Samtidig understrekes at det vil ta lang tid før en strategi i praksis kan realiseres.

NAV ønsker at kontaktinformasjon til hjelpemiddelsentralenes lokale brukerutvalg skal være enkelt å finne. Hvordan dette kan løses må avklares med nav.no.

Sak 6: Informasjon om funksjonsassistanse

NAV informerer om at det er stans i ordningen for nye brukere med behov for funksjonsassistanse.

NAV informerer om at det fra mai er stans i å innvilge funksjonsassistanse i arbeidslivet for nye brukere. Funksjonsassistanse en rammestyrt ordning og tildelte midler er nå brukt opp. Dette vil ikke påvirke de som allerede har vedtak om funksjonsassistanse. Det er NAV hjelpemiddelsentral i Møre og Romsdal som håndterer alle søknader som kommer inn. Controller er i kontinuerlig dialog med hjelpemiddelsentralen og AV-direktoratet vedrørende saken.

For mer informasjon, se nyhetssak på nav.no - [stans i å innvilge funksjonsassistanse til nye brukere](https://nav.no)

Brukerorganisasjonene påpeker at dette er veldig uheldig for mange med funksjonshindringer som nå står i fare for å falle ut eller ikke komme seg inn i

// REFERAT

arbeidslivet. De mener dette burde vært informert om tidligere slik at de kunne starte arbeidet med å påvirke myndighetene tidligere. De etterspør også mer informasjon og tallmateriale. Mediene har fått melding om saken. Videre påpeker de at det bør være en forutsigbarhet i ordningen og det bør jobbes for å få en mer varig ordning slik at den som er i jobb skal være sikker på at man har funksjonsassistanse neste år også.

NAV er enig i at dette er uheldig og avventer revidert nasjonalbudsjett for å se om det fører til at det kommer økt bevilgning til ordningen. Eventuelle spørsmål brukerorganisasjonene har til forlengelsen av denne saken kan sendes til Kristin.meas.bye@nav.no

Sak 7: **Eventuelt**

- FFO/Norges blindforbund (NBF) informerte kort om at det er igangsatt et samarbeid på synsområdet mellom NAV og Syns- og mestringssentre ved NBF. Dette som en oppfølging til utfordringer knyttet til søknad, ventetid og opplæring av synshjelpemidler (brukerutvalgsmøte 22.11.22 sak 6). Det er nedsatt en gruppe med fagpersoner fra NAV og NBF for å identifisere friksjonsområder og ha dialog på hvordan dette kan løses gitt rammebetingelsene. De planlegger en samhandlingsdag for å starte prosessen og legge en plan for arbeidet.
- Brukerorganisasjonene ønsker mer informasjon om NAVs ulike nettverk, inkludert vedtaksfaglig nettverk, og hvordan disse fungerer og jobber. I tillegg ønskes mer informasjon om DigiHot og AKT26. Dette settes opp som tema for neste brukerutvalgsmøte.

Neste brukerutvalgsmøte er: 12. september 2023